

Overweging

Dat God ook werkelijk met Jakob zal zijn, lijkt nog niet echt tot hem door te dringen, want de weg terug wordt opnieuw een vlucht. Jakob vertrouwt eigenlijk alleen op zichzelf. Het lijkt of hij niet anders kan, alsof hij in kringetjes rondloopt in plaats van vooruitkomt op zijn geestelijke weg. Zijn strijd is nog niet gestreden. Er knaagt iets aan hem. Durft hij zijn broer onder ogen te komen? Die vraag kan hij alleen zelf beantwoorden.

Dan zijn ze aangekomen bij de grensrivier de Jabbok. "Jakob nam zijn twee vrouwen" staat er, maar als je terugleest dan zie je dat Lea en Rachel zelf, gezusterlijk, de keuze hebben gemaakt om met Jakob mee te gaan, om het land van hun vader Laban achter te laten. Het zijn geen willoze volgelingen van hun man. Ze kiezen bewust, op eigen gronden, om weg te gaan. Ook de zwangerschappen van de elf zonen en een dochter, zijn geregisseerd door Lea en Rachel. De twee vrouwen wijdden hem in en Jakob volgde. Ze wezen hem, meer of minder subtiel, de weg naar menswording. Ze brachten hem in contact met zijn essentie. Je zou kunnen zeggen: Rachel en Lea ploegden de grond, maakten de aarde van zijn ziel vruchtbaar, zodat hij kon uitgroeien tot de man die hij is geworden...nu nog onzeker van zichzelf. Zijn leven lang is hij iemand geweest die zich ophield op de grens van wat wel en niet kan. Niet voor niets draagt hij de naam Jakob, 'bedrieger', 'hielenlichter'. Tegelijkertijd voelde hij ergens het perspectief: het kan anders, leven zonder list en bedrog, zonder je overal een vreemdeling te voelen.

En dan die nacht: hij bleef alleen achter, Jakob. "Een man vocht met hem tot het morgenrood daagde." Het tafereel is door vele kunstenaars en dichters uitgebeeld, en wordt dan meestal 'het gevecht met de engel' genoemd. Maar het woord engel - afgezant - bode staat hier niet. Eigenlijk is de verteller van het verhaal steeds heel vaag wie hij bedoeld met hij en hem. Alsof het over één persoon gaat. Je zou kunnen zeggen: hij worstelde met zichzelf. Met zijn eigen schaduw. Dat maakt van het twee-gevecht een twee-strijd. En dat herkennen we maar al te goed: dan wordt dit verhaal ineens een spiegel. Welke tweestrijd voer je in jezelf? Waar vecht je tegen, waar vecht je óm? Om die ander in je, die echte, misschien wel het kind in je, om je ziel, om die niet meer angstige die je verzoent met jezelf, die je soms even bent, of die nog in je geboren moet worden: om die 'nog naamloze' in je. Die ander, iemand in ons verborgen.

In de tweestrijd wordt Jakob geraakt 'onder de gordel'. Een term die aangeeft dat Jakob in zijn mannelijkheid werd getroffen. Dat is een harde les. Jakob wordt door de ontwrichting van zijn heupstreek steeds aan zijn dis-balans herinnerd. Balans die nodig is om verder te groeien: balans tussen het vrouwelijke en het mannelijke. Balans tussen onze zachte krachten en ons doortastend rechtuit gaan. Balans tussen heden en verleden.

In de inleiding noemde Ans al dat Jakob zich vooraf indekte. Hij stelde de karavaan zo op dat hij zelf als laatste zou komen. Maar na het gevecht aan de Jabbok zullen we horen dat Jakob zelf voorop gaat, Esau tegemoet!

Jakob ontvangt een nieuwe naam: Israël. Als bij een nieuwe geboorte. Hoe zit dat met die naam. Als je terugbladert blijkt: tot hiertoe heeft Jakob in het hele verhaal zijn eigen naam nog nooit uitgesproken. Tegen zijn vader heeft hij gezegd: 'Ik ben het, Esau, uw eerstgeborene.' Zelfs als hij Rachel ontmoet, zegt hij zijn naam niet. Pas na deze worsteling zegt hij dat hij Jakob is, voor het eerst. Hij draait er niet meer om heen. Hij is wie hij is.

Dan ontvangt Jakob de zegen. Waar hij in het begin van Genesis de zegen ontfutselt aan zijn broer, nu ontvángt hij de zegen dan echt! Hij ontvangt de zegen op het moment dat hij zichzelf is, zichzelf bij name noemt, zichzelf accepteert zoals hij is. Een spannende vraag aan onszelf: voelen wij ons gezegend zoals we zijn?

Jakob wilde aanvankelijk iemand anders zijn: Esau, de oudste, de leider, de sterkste, de succesvolle, de populaire...blijkbaar durfde hij (nog) niet te aanvaarden wat hij in zichzelf ontmoette.

Wat een grenservaring! Een ervaring die zijn leven ingrijpend verandert. Wellicht kennen we zelf ook die momenten. Positief of negatief. Een breuk die maakt dat je leven uiteenvalt in daarvoor en daarna.

De zon speelt een mooie rol in dit verhaal: toen Jakob het land verliet, vluchtte voor zijn broer Esau, toen ging de zon onder. Maar nu gaat de zon over hem op en is de nacht voorbij!

De zon speelt ook een rol in het gedicht van Marjoleine de Vos. Het roept voor mij op, om je af en toe terug te trekken, op een eiland van stilte en af te dalen in jezelf, ook je schaduwkanten tegen te komen. Tweestrijd te voelen, onzekerheid. Ben ik goed genoeg? Ben ik op de juiste weg?

O sloop te gaan, dan af te dalen
in de diesel van het ruim, totdat
de laadklep opengaat: licht alles,
geur van zon, en dat er thuiskomst
- dat dat kon.

Mogen we thuiskomen in onszelf, bij elkaar, in deze wereld. Moge het zo zijn.

23 mei 2021 Moniek Siermann